

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
6702-19

meddelad i Stockholm den 12 maj 2020

SÖKANDE

Sundborn Vind AB, 556765-4602
Grävningen 3
791 47 Falun

KLANDRAT AVGÖRANDE

Regeringens (Miljödepartementet) beslut den 3 oktober 2019, M2015/00352/Me, avseende överklagande av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Dalarnas läns beslut om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till gruppstation för vindkraft, Falu kommun

SAKEN

Rättsprövning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen förklarar att regeringens beslut ska stå fast.

Högsta förvaltningsdomstolen avvisar yrkandet om skadestånd.

BAKGRUND

1. En verksamhet med gruppstation för vindkraft får inte bedrivas utan tillstånd. En ansökan om ett sådant tillstånd ska prövas av länsstyrelsen eller, i förekommande fall, av miljöprövningsdelegationen inom länsstyrelsen. I miljöbalken finns

Dok.Id 217314

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00–16:30

DOM

Mål nr
6702-19

allmänna hänsynsregler och grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden som ska beaktas vid prövningen.

2. Sundborn Vind AB ansökte hos Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Dalarnas län om tillstånd att uppföra och driva en gruppstation med tio vindkraftverk inom ett område väster om sjön Logården i Falu kommun.
3. Miljöprövningsdelegationen gav tillstånd till åtta vindkraftverk. Tillståndet omfattade tre vindkraftverk inom det s.k. norra området (Flyberget, Lövåsen och Lustigbacken) och fem vindkraftverk inom det s.k. södra området (Skutberget, Torraksberget och Gartjärnsberget). Vindkraftverkens totalhöjd begränsades till 150 meter i stället för yrkade 186 meter för att begränsa den visuella påverkan på Sundbornsåns dalgång, som är ett område av riksintresse för kulturmiljövården och som ingår i världsarvet Falun och Kopparbergslagen.
4. Såväl bolaget som en förening och ett antal fastighetsägare överklagade beslutet till Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt, som med stöd av 21 kap. 7 § andra stycket miljöbalken med eget yttrande överlämnade målet till regeringen för prövning. Som skäl för överlämnandet angavs att målet rörde både intresset av att producera energi på ett sätt som främjar hållbar utveckling och det allmänna intresset av synnerlig vikt att skydda och bevara världsarvet.
5. Mark- och miljödomstolen tillstyrkte tillstånd till de tre vindkraftverk inom det norra området som omfattades av miljöprövningsdelegationens beslut och anförde att det inte fanns skäl att begränsa de verkens totalhöjd till en lägre höjd än yrkade 186 meter. Vad avsåg det södra området uttalade mark- och miljödomstolen att regeringens prövning kunde utmynna i antingen att området av riksintresse och världsarvet, var för sig eller tillsammans, utgjorde ett absolut hinder för uppförande av vindkraftverk i området eller att inget av dem utgjorde ett sådant hinder. Om regeringen fann att verksamheten kunde tillåtas men att det ändå fanns skäl att begränsa vindkraftverkens inverkan, framstod miljöprövningsdelegationens begränsning av högsta höjd till 150 meter som rimlig.

DOM

Mål nr
6702-19

6. Regeringen, som remitterat ärendet till bl.a. Riksantikvarieämbetet, beslutade att upphäva miljöprövningsdelegationens beslut och att avslå bolagets ansökan om tillstånd. I regeringens beslut angavs följande.
7. Det finns konflikter mellan å ena sidan kulturmiljöintressena i området och å andra sidan den ansökta vindkraftsetableringen. Vindkraften har en stor betydelse i det svenska energisystemet och dess utbyggnad väntas bli omfattande de kommande åren. Nyttan av en vindkraftsetablering måste dock vägas mot de skador och olägenheter som etableringen kan medföra för andra allmänna och enskilda intressen utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet. Med hänsyn till det mycket starka kulturmiljöintresse som föreligger i detta fall finner regeringen vid en sammantagen bedömning att den ansökta vindkraftsparken, i enlighet med bolagets samtliga framställda yrkanden, skulle komma att förändra och påverka landskapets karaktär på ett sådant sätt som påtagligt skulle skada riksintresset Sundbornsåns dalgång. Vindkraftsparken kan därför inte tillåtas.

YRKANDEN M.M.

8. *Sundborn Vind AB* ansöker om rättsprövning och yrkar att tillstånd ska lämnas till vindkraftverken inom det norra området på det sätt som tillstyrkts av mark- och miljödomstolen. För det fall regeringens beslut står fast yrkar bolaget ersättning för kostnader för projektets genomförande. Bolaget anför följande.
9. Bolaget ifrågasätter grunden för regeringens beslut när det gäller vindkraftverken inom det norra området. De är belägna 10–15 kilometer från Sundbornsåns dalgång och skymts till stor del av Årberget och andra upphöjningar samt av skog och annan vegetation. Deras visuella påverkan på dalgången är liten jämförd med påverkan från vindkraftverken inom det södra området. Vindkraftverken inom det norra området är belägna i ett kommunalt intresseområde för vindkraft. Riksantikvarieämbetet, som i början av projektet överlät till länsstyrelsen att företräda

de statliga kulturmiljöintressena, har som enda remissinstans avstyrkt tillstånd till dem. Inget nytt har tillkommit sedan projektet startade.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering m.m.

Rättsprövning

10. Av 1 § lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut framgår att en enskild får ansöka om rättsprövning av sådana beslut av regeringen som innefattar en prövning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.
11. Enligt 7 § ska Högsta förvaltningsdomstolen upphäva regeringens beslut om det strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet.
12. Rättsprövningen innefattar, förutom ren lagtolkning, även sådana frågor som faktabedömning och bevisvärdering samt frågan om beslutet strider mot kraven på saklighet, opartiskhet och allas likhet inför lagen. Prövningen omfattar också fel i förfarandet som kan ha påverkat utgången i ärendet. Om de tillämpade rättsreglerna är så utformade att det föreligger en viss handlingsfrihet vid beslutsfattandet, omfattar rättsprövningen frågan om beslutet ryms inom handlingsfriheten (prop. 1987/88:69 s. 23 ff. och 234).

Tillstånd till verksamhet med gruppstation för vindkraft

13. Enligt 2 kap. 6 § första stycket miljöbalken ska det för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde väljas en plats som är lämplig med

hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

14. Av 3 kap. 6 § framgår att områden som är av riksintresse för kulturmiljövården ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada kulturmiljön. Enligt förarbetena åsyftas endast sådana åtgärder som kan ha en bestående negativ inverkan på det aktuella intresset eller som tillfälligt kan ha mycket stor negativ påverkan på detta (prop. 1997/98:45 del 2 s. 30 och prop. 1985/86:3 s. 155).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

15. De bestämmelser i miljöbalkens allmänna hänsynsregler och grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden som är tillämpliga i målet är allmänt hållna och ger ett förhållandevis stort utrymme för bedömningar. Det råder delade meningar om vilken visuell påverkan som vindkraftverken i det norra området skulle få på Sundbornsåns dalgång och om denna påtagligt skulle skada kulturmiljön i området. Riksantikvarieämbetet, som genomfört syn i området, har i sitt yttrande till regeringen framfört att skadorna kan bli större än vad som går att utläsa i underlaget och att en brist som försvårar bedömningen är att fotomontage saknas från delar av området.
16. Högsta förvaltningsdomstolen finner mot denna bakgrund och mot bakgrund av vad som i övrigt kommit fram i målet att det inte går att dra slutsatsen att regeringen skulle ha felbedömt fakta i ärendet. Det klandrade avgörandet strider därför inte mot någon rättsregel på det sätt som bolaget anfört.
17. I målet har inte heller i övrigt kommit fram att regeringen vid beslutsfattandet skulle ha överskridit gränserna för det handlingsutrymme som de aktuella bestämmelserna ger eller att det vid handläggningen har förekommit något fel som kan ha påverkat utgången i ärendet. Det framgår inte heller klart av omständigheterna i målet att beslutet på något annat sätt strider mot någon rättsregel. Regeringens beslut ska därför stå fast.

DOM

Mål nr
6702-19

18. Högsta förvaltningsdomstolen kan inte pröva bolagets yrkande om skadestånd.
Yrkandet ska därför avvisas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Helena Jäderblom, Erik Nymansson,
Leif Gäverth, Kristina Svahn Starrsjö och Helena Rosén Andersson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Jack Hillerström-Forsyth.